

”Tuppukylästä pikkucityksi”

Sirkkalaisten ikäihmisten kokemuksia kotikylän muuttumisesta matkailu-
keskukseksi

Hanna Mäkitalo

Sosiaali- ja terveysalan opinnäytetyö
Vanhustyön koulutusohjelma
Geronomi (AMK)

KEMI 2012

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Vanhustyö

Koulutusohjelma:	Vanhustyön koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä(t):	Hanna Mäkitalo
Opinnäytetyön nimi:	Tuppukylästä pikkucityksi – Sirkkalaisten ikäihmisten kokemuksia kotikylän muuttumisesta matkailukeskukseksi
Sivuja (joista liitesivuja):	44 (4)
Päiväys:	29.10.2012
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Riitta Kettunen & Jaana Ågren
<p>Kittilän kunnan Sirkkan kylä poikkeaa muista lähialueen kylistä. Sirkka on kehittynyt voimakkaasti matkailun ehdoilla viime vuosikymmenien ajan ja kylään on noussut kansainvälisestäikin merkittävä Levin matkailukeskus. Opinnäytetyön tavoitteena on arvioida muutosta paikallisten ikääntyneiden näkökulmasta. Tarkoituksena on selvittää miten sirkkalaiset ikäihmiset ovat kokeneet kotikylän muuttumisen matkailukeskukseksi ja miten he ovat sopeutuneet muutokseen.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettinen osio käsittelee asuinympäristöä ja sen muutosta sekä muutokseen sopeutumista. Lisäksi tarkastelen maaseutukylän ja matkailukeskuksen erityispiirteitä asuinympäristöinä.</p> <p>Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka aineisto on kerätty ryhmähaastattelulla. Haastatteluun osallistui kolme ikääntynyttä kyläläistä. Kaksi heistä on alkuperäisiä sirkkalaisia ja kolmas on muuttanut Sirkkaan 1940-luvulla. He ovat nähneet kylän kehityksen maalauskylästä matkailukeskukseksi ja ovat haastatteluhetkellä noin 80-vuotiaita. Aineiston analyysimenetelmä on teorialähtöinen sisällönanalyysi.</p> <p>Tuloksista kävi ilmi, että haastateltavat suhtautuvat kylän kehitykseen pääosin positiivisesti. Erityisesti palveluiden ja työllistymismahdollisuuksien lisääntymiseen olttiin tyytyväisiä. Matkailun kasvun myötä kyläläisten yhteisöllisyyden koetaan vähenneen. Ikääntyneet kyläläiset eivät enää tunne nuorimpia kyläläisiä, kuten ennen. Matkailijat koetaan piristävänä lisänä kylän kuvassa, mutta oma yksityisyys halutaan pitää. Matkailijoiden majoitusasunnot eivät ole tervetulleita liian lähelle omaa taloa. Kehityksen toivotaan jatkuvan kuten tähän saakka ja tulevaisuus näyttää valoisalta.</p>	
Asiasanat: asuinympäristö, matkailukeskus, maaseutukylä, muutos, sopeutuminen.	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Human Ageing and Elderly
Service

Degree programme:	Degree Programme in Human Ageing and Elderly Service
Author(s):	Hanna Mäkitalo
Thesis title:	Sirkka's elderly villagers experiences at a change in the home village to the tourism center
Pages (of which appendixes):	44 (4)
Date:	29.10.2012
Thesis instructor(s):	Riitta Kettunen & Jaana Ågren
<p>Sirkka in Kittilä's municipality is a certain village which differs from other neighboring villages. It is strongly developed in the terms of tourism in recent decades and it has become a major international tourist resort called the Levi fell or just Levi. The aim of this study is to assess the Sirkka's change from perspective of local aged people. The meaning is to find out how local elderly people have experienced a change from a small village to a lively tourist center and how they have adapted to it.</p> <p>The theoretical part deals with residential environment, its changes and an adaptation to these changes. Additionally there will be an examination of special features in country side village and tourist attraction as residential environment.</p> <p>The thesis is qualitative study; data were collected by the group interviews. The interviewed are three local elderly villagers. Two of them are native villagers and the third one has moved to Sirkka in the 1940s. They have seen the development from a country village to a center of tourism in the course of their life. Interviewees are around 80 years old when interviewed. The analysis method is a theory-driven content analysis.</p> <p>The results showed that the attitude of interviewees is mainly positive of village's development. Especially an increase of different services and employment opportunities found to be pleased among interviewees. Nevertheless growth of tourism is felt to decrease a Sirkka's communal activity. Elderly villagers don't know the younger people like they used to know. Tourists are experienced as refreshing extra in village's image but people want to keep their privacy also. Tourist accommodations are not welcome too close to people's own houses. Development is wanted to be maintained as up to now and the future looks bright.</p>	
Asiasanat: residential environment, tourism center, rural village, change, adapting	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
SISÄLLYS	5
1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA	8
2.1 Koti ja paikkakokemus.....	10
2.2 Asuinympäristö	12
2.2.1 Maaseutukylä asuinympäristönä	15
2.2.2 Matkailukeskus asuinympäristönä	15
3 ASUINYMPÄRISTÖN MUUTOS JA SOPEUTUMINEN	17
4 KOTIKYLÄSTÄ MATKAILUKESKUS.....	19
5 TARKOITUS JA TAVOITE	22
6 METODOLOGINEN OSIO.....	23
6.1 Kohderyhmä.....	23
6.2 Aineiston kerääminen.....	24
6.3 Aineiston analysointi.....	26
7 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	28
8 POHDINTA	36
8.1 Eettisyys ja luotettavuus.....	36
8.2 Oma opinnäytetyöprosessi	37
LÄHTEET	39
LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Olen kotoisin Sirkan kylästä, joka on matkailun kehittymisen myötä kokenut muutosta monella tasolla suhteellisen lyhyessä ajassa. Opinnäytetyöni aiheen liittyminen kotiseutuuni oli minulle selvää jo alusta asti. Sirkan kylän tilanne poikkeaa selkeästi muista Kittilän kylistä, joista nuoret asukkaat muuttavat pois. Koulut, kaupat ja muut palvelut ovat näistä pienemmistä kylistä lakkautuneet. Sirkan kylä sijaitsee Levitunturin juurella ja on viimeisten vuosikymmenien aikana kehittynyt kansainvälisestikin merkittäväksi matkailukeskukseksi. Rakentaminen on ollut vilkasta ja palvelut ovat lisääntyneet huomattavasti. Joillakin alueilla palveluita on jopa enemmän ja monipuolisemmin kuin kunnan keskuksessa Kittilän kirkonkylällä. Sirkassa on ruokakauppojen ja ravintoloiden määrä suurempi sekä harrastusmahdollisuudet monipuolisemmat kuin Kittilässä.

Kittilän väestöpohja on lähes 6200 asukasta ja väestönkehityksellä on kasvava trendi. Kittilän kunnalle Levin matkailukeskuksella on merkittävä rooli. Levillä on noin 600 000 kävijää vuodessa ja yöpymisiä kertyy 2 500 000 vuosittain. Matkailutulot ovat yli 200 miljoonaa euroa vuosittain. Matkailun kansainvälisesti merkittävimmät maat ovat Ruotsi, Norja, Venäjä, Iso-Britannia ja Keski-Euroopan maat. (Mäkelä 27.8.2012, luento)

Suomessa ikääntyvien määrä on nousussa ja heinäkuussa 2012 65-vuotiaita oli jo yli miljoona (Tilastokeskus 2012). Kittilän kunnassa väestön ikääntyminen on samansuuntainen muun Suomen kanssa. Geronomiopintojen myötä olen oppinut ajattelemaan asioita ikäihmisten näkökulmasta. Sirkan kylän ikääntynyt väestö on nähnyt kehityksen maalaiskylästä matkailukeskukseksi. Kiinnostuin tietämään tämän muutoksen vaikutuksesta paikalliseen ikääntyneeseen väestöön. Mielenkiintoni heräsi selvittää, miten he ovat kokeneet muutoksen ja sopeutuneet siihen. Muutaman vaihtoehdon kautta aihe opinnäytetyölleni muotoutui loppuvuodesta 2011.

Opinnäytetyöni teoreettinen osio käsittelee kotia ja asuinympäristöä. Tarkastelen maa-seutukylän ja matkailukeskuksen erityispiirteitä asuinympäristöinä. Asuinympäristön muutoksen ja muutokseen sopeutumisen avaan erityisesti ikääntyneen näkökulmasta. Alussa esittelen asuinympäristöön ja siihen liittyviä aikaisempia tutkimuksia. Opinnäytetyössäni kuvaan matkailun ehdoilla muuttuneen kylän paikallisasukkaiden kokemuk-

sia muutoksesta. Keskeiset käsitteet ovat asuinympäristönä kylä, asuinympäristönä matkailukeskus ja asuinympäristön muuttuminen.

Tarkoituksena on selvittää, miten alkuperäiset sirkkalaiset ikäihmiset ovat kokeneet asuinympäristön muutoksen ja miten he kokevat sopeutuneensa muutokseen. Tavoitteena on arvioida kotikylän muuttumista ikääntyneen väestön näkökulmasta. Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, jonka aineisto on kerätty toteuttamalla ryhmähaastattelu kolmelle noin 80-vuotiaalle sirkkalaiselle. Haastateltavista kaksi ovat alkuperäisiä sirkkalaisia. Kolmas haastateltava on syntyjään Kōnkään kylästä, mutta hän on asunut Sirkassa jo 1940-luvulta saakka. Kōngäs sijaitsee noin 10 kilometriä Sirkan kylästä pohjoiseen.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA

Ikääntymiseen liittyvää asuinympäristötutkimusta on tehty kolmesta näkökulmasta. On tehty tutkimusta kotona asuvista ikääntyneistä. Tällöin tutkimus on käsitellyt kotia ja sen lähiympäristöä sekä niiden merkitystä. Ikääntymistä ja asumista on tutkittu ikääntyneille suunnatuissa laitoksissa, kuten vanhainkodeissa ja palvelutaloissa. Kolmas näkökulma tutkimukselle on ollut muutostilanne, jossa ympäristö vaihtuu, kun muutetaan kodista palvelutaloon. (Vuorinen 2009, 16.)

Kotona asuvia ikääntyneitä ja ympäristön merkitystä on tutkinut Leena Vuorinen (2009) väitöskirjassaan *Ikääntyminen maalaiskylässä*. Tässä etnografisessa tutkimuksessa on etsitty vastauksia, millaista on ikääntyä pienessä maalaiskylässä, keitä ja millaisia ikääntyvät kyläläiset ovat ja millaista heidän arkielämänsä on. Aineisto on kerätty pienessä eteläsuomalaisessa maalaiskylässä havainnoiden ja haastatellen. Vuorinen on tarkastellut kylää fyysisestä ja sosiaalisesta näkökulmasta ikääntymisympäristönä. Lisäksi hän tutkii iäkkäiden kyläläisten paikallisidentiteettiä ja suhdetta kylään. Vuorisen mukaan ikäihmisen arki koostuu rytmistä, toistoista ja rutiinista. Ikäihmisten arjessa on kuitenkin eroja, johtuen heidän elämäntavoistaan. Tutkimuksessa on erotettu neljä elämäntapaa, joilla on taustalla yhteinen tekijä, luonto. Elämäntavat ovat traditionaalinen, perhekeskeinen, liikkuva sekä originelli elämäntapa. Käytännössä yksittäisen ihmisen elämäntapa on kahden tai useamman yhdistelmä. (Vuorinen 2009, 4.)

Rowlesin (1978) etnografinen tutkimus lancasterilaisista ikäihmisistä on merkittävä tutkimus ihmisen paikkakokemuksen (geographical experience) muodostumisesta. Tutkimuksessaan Rowles on puolen vuoden ajan aktiivisesti haastatellut ja havainnoinut viiden ikäihmisen arkista elämää. Tutkimukseen osallistui kaksi miestä ja kolme naista. (Vuorinen 2009, 16.) Esittelen Rowlesin määritelmän ihmisen paikkakokemuksesta myöhemmässä vaiheessa opinnäytetyössäni.

Aulikki Nurmi (1993) on tehnyt laadullisen tutkielman kotikylän muuttumisen vaikutuksista vanhuuden elämäkokemuksiin lappilaisessa matkailukylässä. Aineisto on kerätty puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Tutkimuksen kohdejoukkona ovat vuonna 1926 ja sitä ennen syntyneet Kittilän kunnan Sirkkan kyläläiset. Aineiston keruu hetkellä kohdejoukkoon kuului 58 henkilöä eli 15 % silloisesta väestöstä. Haastatteluun osallis-

tui 47 henkilöä. Kohdejoukosta 85 % on asunut kylässä koko ikänsä tai ainakin 30 vuotta. Tutkimuksen lähtökohtana oletetaan, että kylän modernisoituminen matkailun myötä olisi hajottanut kyläyhteisöä ja kylän vanhusväestön vuorovaikutussuhteet ja status olisi vähentynyt. Tutkimuksen kohteena ovat vanhusten sosiaaliset verkostot sekä harrastukset ja osallistuminen kylän toimintoihin. Tutkimuksen keskeisinä käsitteinä on vanhuus, kylä yhteisönä ja sosiaaliset verkostot. Nurmi on tarkastellut vanhenemisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta eri teorioiden kautta. Hän avaa modernisaatioteorian, sosiaalisen vaihdon teorian sekä ihmisen sopeutumisen paikallisympäristöön irtaantumisen-, aktiivisuus- ja jatkuvuusteorian valossa. (Nurmi 1993.)

Nurmi (1993) kertoo tutkimuksensa olevan ajankohtainen, sillä voimakkaimmat muutokset ovat olleet käynnissä noin vuosikymmenen ja kyseessä on murroskohta. Hänen mukaansa muutosvauhti ja kehitys tuskin tulevat jatkumaan samanlaisena, koska matkailuun panostamisen kannattavuus oli epävarmaa silloisessa taloudellisessa tilanteessa. Vuonna 1991 Sirkan kylässä asui noin 400 paikallista, joista yli 20 % on muuttanut viimeisen viiden vuoden aikana. Kylässä oli kaksi hotellia ja useita motelli- ja mökkikylätasoisia matkailuyrityksiä, jotka tarjosivat yhteensä noin 7000 vuodepaikkaa matkailijoille. Lisäksi kylässä oli viisi A-oikeudet omaavaa anniskelupaikkaa. (Nurmi 1993, 2, 31.)

Oman opinnäytetyöni kannalta Nurmen (1993) tekemä tutkimus on mielenkiintoinen. Hänen tutkimusjoukkonsa koostuu Sirkan kylän ikääntyneestä väestöstä. Omassa opinnäytetyössäni kohdejoukko on sama, sirkkalaiset ikääntyneet. Hänen haastattelemansa ihmiset ovat vanhempia verrattuna omaan tutkimusjoukkooni. Nurmi käsittelee aihetta hieman eri näkökulmasta kuin minä. Vertaan saamiani tuloksia joiltain osin Nurmen tuloksiin myöhemmässä vaiheessa tuloksissa ja johtopäätöksissä.

2.1 Koti ja paikkakokemus

Usein ihmisen tärkein asuinympäristö on koti, siellä vietetään keskimäärin yli puolet ajasta. Iäkkäät ihmiset ovat kotonaan lähes aina (Tapaninen & Kauppinen & Kivinen & Kotilainen & Kurenniemi & Pajukoski 2002, 20). Koti on asujalleen merkityksellinen paikka, sillä se luo turvallisuutta ja jatkuvuutta (Vilkko 1997, 171). Ikääntyvien kotona asuminen mahdollisimman pitkään on kuntien ja valtion tavoitteleva päämäärä. Tämä on usein myös ikääntyneen itsensä toive. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2012.)

Ikääntymisen myötä asuminen muuttuu merkittävämmäksi ja siihen panostetaan sekä aineellisesti että henkisesti. Työikäisenä työ on keskeistä ja se määrittää elämää. Eläkkeelle jäämisen jälkeen koti ja asuinympäristö ovat isommassa roolissa. Silloin vietetään aikaa enemmän kotona, jonka vuoksi arjen sujuminen on tärkeää. Asunnolla on roolinsa hyvinvoinnin määrittämisessä ja asunnossa vietetty vapaa-aika lisääntyy. (Andersson 2012, 3.) Monet ikäihmiset ovat asuneet pitkään samalla asuinalueella ja samassa asunnossa. Eläminen tutulla alueella luo kokemuksen elämän jatkuvuudesta, vaikka oma kunto ja voimavarat heikkenevät. Pitkään jatkuneen asumisen myötä siihen liittyvät käytännöt ovat vakiintuneet. Tutussa ympäristössä syntyneiden rutiinien avulla tunteet ja kognitiiviset taidot pysyvät yllä, joka antaa selviytymisen ja pätevyyden tunteita. Kotona ihminen saa kokemuksen ja palautetta toimintakyvyn muutoksesta ja vanhenemisesta. Aikaisemmin onnistuneet kotityöt tuntuvat vaikeammilta tai mahdottomilta. Ympäristöstä ikääntynyt huomaa tilanteensa muutokset. (Pikkarainen 2007, 56.)

Koti muodostaa merkityksellisen keskiön, jota perustelevat tuttuus, pysyvyys ja ihmissuhteet. Koti ei ole vain asunto jossakin ympäristössä, jossa ihminen elää omien tavaroidensa keskellä. Koti on tiettyyn asuntoon, tavaroihin ja ympäristöön liittyviä elämänhistoriallisia muistoja ja kokemuksia sekä niiden perustalle rakentuvia käytäntöjä. (Vilkko 1997, 172–173.) Kotona ikääntynyt voi kontrolloida omaa elämää ja olla vapaasti oma itsensä. Oman elämäntyylin jatkaminen ylläpitää kotoisuutta. Itse sisustettu ja kalustettu koti kuvastaa persoonallisuutta ja identiteettiä. Pikkaraisen (2007,56.) mukaan monelle ikääntyneelle oma koti on osoitus taloudellisesta toimeentulosta ja vakautesta. Koti voi muuttua henkiseksi tai taloudelliseksi taakaksi esimerkiksi sairauden tai leskeytymisen myötä. (Pikkarainen 2007, 56.)

Koti on asujansa aluetta ja siitä vastaa asuja itse. Asuinrakennukset voivat olla muodoltaan tai omistukseltaan erilaisia. Se voi olla oma tai vuokrattu esimerkiksi rivitalo tai omakotitalo. Terveellinen, viihtyisä ja turvallinen kotiympäristö on mielekkään elämän edellytys. Arkielämän sujumiseksi lähiympäristön toimivat palvelut, yhteisöt ja mahdollisuudet ovat välttämättömät. (Tapaninen ym. 2002, 20–30.)

Omakotitaloasuminen on yleisempää pariskunnilla kuin yksin eläjillä. Omakotitaloasuminen on vaativaa, sillä koti- ja ulkotöitä on enemmän verrattuna esimerkiksi kerrostaloasumiseen. Pariskunnat saavat toisiltaan tukea näihin asumisen askareisiin. Asunnot ovat suuria ja sijaitsevat usein kauempana keskustasta, jolloin liikkumisen kannalta oma auto on eduksi. Maaseudulla asutaan tilavammin, mutta asunto voi olla varusteluiltaan puutteellinen. (Andersson 2012, 3.) Yksin asuminen on yleisintä vanhemmissa ikäryhmissä ja naisilla se on yleisempää kuin miehillä. Vuonna 2005 jopa 60 % naisista asui yksin 85. vuoden ikävaiheilla. (Kauhanen-Simanainen 2009, 137.)

Tiettyyn paikkaan kiintyessä syntyy erityinen sidos paikkaan, jossa halutaan pysyä ja jossa olo koetaan turvalliseksi ja mukavaksi. Paikkaidentiteetti on osa persoonaa ja se kuvataan kuulumisena johonkin paikkaan. (Hernandes & Hidalgo & Salazar-Laplace & Hess 2007, 310.) Graham D. Rowles on määritellyt ihmisen alueellisen elintilan kokemuksen neljän osatekijän avulla. Toiminta, orientoituminen, tunne ja mielikuviutus muodostavat ihmisen jäsentyneen kokemuksen paikasta. Rowlesin määrittelyssä toiminta jaetaan kolmeen tasoon. Ensimmäisenä on liikkuminen lähimmässä fyysisessä ympäristössä eli kodissa. Toimintakyvyn laskiessa liikkuminen hankaloituu. Kynnykset ja lattian liukkaus sekä muut tekijät tulevat merkittäviksi. Toinen taso on arkiympäristö. Tällä tasolla toimintakyvyn lasku näkyy arkipäivän rutiineissa ja sosiaalisessa kanssakäymisessä. Ikääntyessään ihminen viettää suuren osan ajastaan kotona. Kolmas taso on satunnainen matkustaminen. Rajoitukset yhdellä tasolla ei välttämättä vaikuta toisella tasolla. (Sarola 1994, 117–121.)

Ihminen käyttää asuinympäristössään tiedollisia järjestelmiä, joiden avulla rakentaa yksilöllisen ympäristönsä ja orientoituu. Orientoitumisen kolme eri tasoa on ihmisen keho, järjestelmät ja kaaviot eli rakentamansa kartat ympäristöstä sekä yleinen järjestelmä. Yleisen järjestelmän keskiössä on koti ja ympärillä on valvonta-alue, alue, jota voidaan katseella valvoa. Ikäihmisillä vahvistuu ja korostuu naapurussuhteet. (Sarola 1994, 117–121.)

Määrittelyn kolmas tekijä on tunteet. Tunne paikallisuudesta pysyy elossa paikkojen aiheuttamien tunteiden voimalla. Tunteet ovat vahvasti paikan aiheuttamia ja kestoaltaan lyhytaikaisia. Tällainen voi olla esimerkiksi vierauden ja epävarmuuden tunne uudessa kaupassa. Tunteet voivat olla eri aikoina erilaisia. Sama paikka päivällä ja illalla voi herättää erilaisia tunteita. Kolmanneksi paikat voivat aiheuttaa pysyviä ja identiteettiä vahvistavia tunteita. Nämä tunteet luovat intiimin siteen paikkaan ja sen historiaan. Tunteet ovat aina yksilöllisiä, vaikka osa tunteista jaetaan muiden kanssa. Tiettyä paikkaa koskevat tunteet liittyvät sen sosiaaliseen merkitykseen. (Sarola 1994, 117–121.)

Viimeinen osatekijä paikkakokemuksen määritelmässä on mielikuvitus. Se jaetaan menneisyyteen ja tulevaisuuteen suuntautuvaksi. Muistellessaan ihminen kokee menneisyyden uudestaan mielikuvituksen avulla. Ikääntyneiden ihmisten paikkakokemus ei määrydy vain nykyisten toimintojen mukaan. Paikkojen muistelemisen vahvistaa ja tukee identiteettiä. Ikääntyessään ihminen säilyttää paikkakokemuksen laajuuden ja saattaa jopa laajentaa kokemuksellista elintilaansa muistelun lisääntyessä. Sarola kuvaa elintilan supistumisen reittiviuhkana joka lähtee ikäihmisen kodista ympäristöön. Jotkut reitit ulottuvat kauemmas kuin toiset. Reittiviuhka sisältää kuvan sekä fyysisestä ympäristöstä että muistamisen tuottaman kuvan paikkojen merkityksestä. (Sarola 1994, 117–121.)

Artikkelissaan J. P. Sarola (1994, 120) on suhteuttanut Rowlesin elintilan kokemisen osatekijät Baltesien vanhan ihmisen selviytymisstrategian osatekijöihin. Selviytymisstrategian keskeiset kohdat ovat valikointi, optimointi ja kompensointi. Hyvä esimerkki, jonka Baltesit esittävät strategian ymmärtämiseen on ikääntynyt pianotaitelija, joka on todennut, että vanhuuden heikkouden pakottamana hän soittaa vähemmän kappaleita (valikointi), harjoittelee useammin (optimointi) ja ennen nopeampia kohtia kappaleissa hidastamaan tempoa (kompensaatio) niin, että tahdit tuntuvat kontrastin takia nopeammita. (Sarola 1994, 117.)

2.2 Asuinympäristö

Yksi ihmisen hyvinvoinnin ja selviytymisen edellytyksistä on toimiva ja viihtyisä fyysinen ympäristö. Sanana ympäristö tarkoittaa ihmisille eri asioita, riippuen esimerkiksi

ammattitaustasta. (Tapaninen & Kauppinen & Kivinen 2002, 19.) Sanan ympäristö eteen liitetään usein alkuosa, joka määrittää sitä. Tällaisia ilmauksia ovat esimerkiksi kasvuympäristö, oppimisympäristö ja työympäristö. Ihminen ja ympäristö ovat jatkuvasti vuorovaikutuksessa keskenään. Ympäristöllä on vaikutus yksilön tekemiin valintoihin, tekoihin ja identiteettiin. Ympäristö ei ole täysin stabiili, vaan se muuttuu. Ihminen voi tietoisesti tai tiedostamattaan vaikuttaa ja muuttaa ympäristöään. Ympäristöllä on aina oma historia ja kulttuuri, joten sitä voidaan tarkastella myös näistä näkökulmista. (Vuorinen 2009, 64, 66, 77.) Opinnäytetyössäni käytän sanaa asuinympäristö. Ymmärrän asuinympäristön ympäristönä, jossa asutaan. Asuinympäristön toimivuus on tärkeää, etenkin silloin, kun kyseessä on lapset, vanhukset ja toimintarajoitteiset ihmiset (Siitonen 2008, 523).

Asuinympäristön rakenteen yksi kuvaamismuoto on laajenevat kehät. Keskiössä on koti, johon kuuluu sekä sisä- että ulkotilat. Seuraavana on lähiympäristö johon kuuluu kodin lisäksi muutamia kymmeniä asuntoja. Kaupunkimiljöössä asuinkortteli on lähiympäristö. Lähiympäristön jälkeen tulee naapurusto, johon liittyy useita asuinkortteleita. Asuinkortteleissa asuu satoja ihmisiä. Harvaan asutulla alueella naapureita voi olla vain muutama. Uloimpana on asuinalue, joka tarkoittaa kylää tai kaupunkia. Asukasluku tällä kehällä on jopa tuhansia. (Koskinen & Aalto & Hakonen & Päivärinta 1998, 215–216.) Asuinalue on yhteistyön aluetta. Se on osa ympäröivää yhdyskuntarakennetta ja sillä on oma historiansa. Asukkaat pitävät sitä reviirinään. Asuinalue ei ole minkään yksittäisen perheen aluetta, vaikka onkin perheelle tärkeä. (Tapaninen ym. 2002, 30.)

Koskisen ja muiden (1998, 216.) mukaan asuinympäristön kokonaisuutta voidaan tarkastella kolmesta näkökulmasta. Näkökulmia ovat fyysinen, toiminnallinen ja psykososiaalinen näkökulma. Fyysiseen näkökulmaan kuuluvat luonto, maisema sekä rakennettu ympäristö. Toiminnallisessa näkökulmassa ovat arkiaskareet. Tärkeää on asuminen ja palveluiden välinen yhteys ja sijainti. Psykososiaalisessa näkökulmassa asuinympäristö on sosiaalinen yksikkö, jossa tarkastellaan ihmisten yhteenliittymiä ja yksilöllisiä kokemuksia. (Koskinen ym. 1998, 216.)

Tavallinen asuinalue, jossa asuu kaiken ikäisiä ihmisiä, on iäkkäillekin sopivin asuinympäristö. Koskisen ym. (1998, 218.) mukaan iäkkäät pitävät asuinympäristössään tärkeänä alueen tuttuutta, esteettömyyttä, helposti saatavilla olevia palveluita, lähellä asuvia omia lapsia ja muita tuttuja sekä hyviä liikenne järjestelyitä. (Koskinen ym. 1998,

218.) Tapaninen ja muut (2002, 30.) listaavat pitkälti samoja ominaisuuksia hyvälle asuinympäristölle. Molemmat pitävät tärkeänä mahdollisuutta kokoontua ja harrastaa. Asuinalueen voimavaroja ovat esimerkiksi naapurit ja naapuriapu sekä alueella toimivat yhdistykset, seurat, järjestöt ja yritykset (Tapaninen ym. 2002, 30).

Enenevässä määrin ikäihmiset asuvat kaupunkiympäristössä. Kaupungissa ja kuntakeskuksessa palvelut ovat yleensä lähellä. (Koskinen ym. 1998, 218.) Alueiden eriytyminen hankaloittaa ikääntyneiden elämää (Siitonen 2008, 524). Suurten markettien suosion kasvaminen ja niiden perustaminen kaupungin laitamille vaikeuttaa jalan tai julkisilla kulkuvälineillä kulkevaa ikääntynyttä kauppareissullaan. Lähiöissä oleskelu- ja kohtaamispaikkojen vähyys on ikäihmisen kannalta ikävää. Turvattomuudentunnetta aiheuttavat vilkas liikenne ja asuinympäristön rauhattomuus. Ikääntynyt voi tuntea itsensä yksinäiseksi, varsinkin jos hän on vastikään muuttanut kaupunkiin. (Koskinen ym. 1998, 218.)

Ympäristön kaavoituksessa pitäisi huomioida erityisryhmien tarpeet ja luoda esteetön liikkumisympäristö kaikille. Sekä julkisen liikenteen että kevyen liikenteen verkostojen käyttäminen täytyy mahdollistaa kaikille. Kaavoitus osaltaan mahdollistaa lähiympäristöstä löytyvän naapuriavun. Kun asuinalueella asuu eri-ikäisiä ihmisiä eri toimissa, mahdollistuu ympärivuorokautinen naapureiden läsnäolo. Se, että kaavoitetulta alueelta löytyy omistus- ja vuokra-asuntoja sekä erityyppisiä rakennuksia mahdollistaa asuinympäristön soveltuvuuden kaikille. Kaavoittamalla riittävästi yhteisiä tiloja ulos ja sisätiloihin edistetään asukkaiden omatoimisuutta ja yhteisöllisyyttä. Riittävä palvelutilojen varaaminen mahdollistaa lähipalvelut. Kaavoituksella voidaan vaikuttaa rakennuskannan suojelussa ja säilyttämisessä. (Siitonen 2008, 524.)

Fyysisellä ympäristöllä on vaikutuksia turvallisuuden tunteeseen. Turvallisuuden kokemisen kannalta ympäristössä vaikuttaa mittakaava ja suunnistettavuus. Ikääntynyt ihminen muuttaa oman kokemuksensa mukaan paikoista kiinnekohtia muistiin. Ikääntyneen ihmisen näkökulmasta on tärkeää, että rakennetussa ympäristössä on jäljellä palasia sen menneisyydestä. (Siitonen 2008, 525.)

2.2.1 Maaseutukylä asuinympäristönä

Maaseudusta tehdyt määritelmät kuvastavat sen moninaisuutta ja monimutkaisuutta. Yhtenäistä maaseudun määritelmää ei ole tehty. Ahon ja Lehtolan (2004, 9.) mukaan maaseutu tarkoittaa jollekin syrjäistä taloa metsän keskellä, toiselle peltomaisemaa, kolmannelle kirkonkylää ja neljännelle kaupungin laidalta alkavaa omakotitaloaluetta. Lehtola (2001, 28.) yhdistää maaseutuun käsitteet maatalous, metsätalous, ankarat luonnonolot, alhaisen väestötiheyden ja haja-asutuksen. Lisäksi syrjäiseen maaseutuun hän lisää perifeerisyyden leiman. Suomalainen maaseutu ei ole yhtenäinen alue vaan se muotoutuu kylien mukaan. Lehtola ymmärtää kylän yhdyskunnan käsitteen avulla. (Lehtola 2001, 28.) Kaupunkimaiset yhteisöt ovat löyhempiä kuin pienet ja tiiviit kyläyhteisöt (Tapaninen ym. 2002, 20–21). Leena Vuorinen (2009) on tutkinut väitöskirjassaan ikääntymistä maalaiskylässä. Hänen mukaansa kylää voisi luonnehtia löyhäksi paikallisyhteisöksi, joka muodostuu enemmän taikka vähemmän tiiviistä pienemmistä yhteisöistä tai ryhmittymistä. (Vuorinen 2009, 83.)

Maaseudun rooli on ollut raaka-aineiden ja energian tuottaminen, elintarvikehuollon turvaaminen sekä virkistyskohteena toimiminen. Kaupungistuminen, vaihtoehtoisten elämäntyylinen yleistymisen sekä maaseudun sosiaaliset ja taloudelliset muutokset ovat tuoneet maaseuduille sellaista asukasväestöä, joka ei ole yhteydessä maaseudun perinteisiin elinkeinoihin. Maaseudun tavallisin toimeentulo tulee taajamaissa työssä käymisestä. Eläkeläisten määrän kasvaessa maaseudun tuotannon harjoittaminen on hiipunut. Elinkeinomaaseutu on muuttunut asuinmaaseudeksi, jossa asutaan ja vietetään vapaa-aikaa. (Lehtola 2001, 28–29.)

2.2.2 Matkailukeskus asuinympäristönä

Lapin matkailun suurin muutos näkyy kaupunkimaisiksi kasvaneissa matkailukeskuksissa. Matkailukeskusten kehittymisen ja kasvun myötä Lapin matkailu on kansainvälistynyt. Keskukseen on helppo tulla lentämällä ja palveluiden saatavuus on helppoa ilman henkilöautoa, sillä palvelut sijaitsevat lähellä. (Tuulentie & Sarkki 2009, 12.)

Monet matkailukeskukset ovat syntyneet olemassa oleviin kyliin ja muodostavat nyt kolmen elementin yhdistelmän- kaupunkimainen keskus, maaseutukylä ja erämainen

luonto. Matkailukeskukset muistuttavat matkailijoiden lähiöalueita kaupunkimaisine rakenteineen, mutta niistä puuttuu kaupungille ominainen ympärivuotinen laaja väestöpohja. Turistit ja osa keskuksen työntekijöistä liikkuu sesonkien mukaan. Liike on pääasiassa etelästä pohjoiseen ja takaisin. Lapin matkailussa, myös Levin keskuksessa, vilkkain aika on maaliskuuhuhtikuu ja hiljaisin on toukokuu. Myös joulusesonki on merkittävä ja kokoajan kasvava. Sesonkielämä onkin se, joka erottaa matkailukeskuksen sen tuntumassa sijaitsevasta kylästä ja arkielämästä. Pitkiä aikoja vuodesta keskukselle ovat yksinomaan pienen paikallisen väestön arkisia elinympäristöjä. (Tuulentie & Sarkki 2009, 12–15.)

Lapissa sijaitsevien matkailukeskusten tuntumassa olevien kylien väestömäärä on lisääntynyt. Monissa matkailukeskusten kylissä väestönkasvu on vauhdikkaampaa kuin muissa kunnan kylissä. Väestörakenne matkailukeskuksessa on keskimääräistä nuorempaa ja naisia on enemmän kuin ympäröivissä kylissä. Paikalliset enenevässä määrin hyödyntävät matkailun mukanaan tuomia palveluita. Kuntakeskukset ovat kuitenkin vielä tärkeä paikallisen väestön palvelukeskus. (Tuulentie & Sarkki 2009, 14–15.)

3 ASUINYMPÄRISTÖN MUUTOS JA SOPEUTUMINEN

J.P. Sarolan (1994, 116.) mukaan paikalla, jossa ihmiset asuvat, on persoonallisia, sosiaalisia, yhteisöllisiä ja fyysisiä ominaisuuksia. Ihmisen kokemus paikasta ja omasta elintilasta määräytyy näiden tekijöiden mukaan. Sarola (1994, 121.) viittaa artikkelissaan Tournieriin, jonka mukaan ihminen kiintyy paikkaansa ja yhdistää henkilökuvansa siihen niin, että hänen paikkaansa ei voi koskea koskematta samalla häneen itseensä. Asumisen mielekkyyttä lisäävät tuttu asuinympäristö ja tiiviit naapurisuhteet. Jotkut ovat saattaneet asua samassa kylässä tai kaupungin osassa koko elämänsä. (Koskinen ym. 1998, 219.)

Asuinympäristö voi muuttua monesta eri syystä. Kaupungissa asuinympäristö muuttuu asuinalueiden saneerausten ja asuntojen omistussuhteiden myötä. Maaseudulla pienimmät kylät ja palvelut heikkenevät, jolloin muutto kuntakeskukseen on edessä. (Koskinen ym. 1998, 219.) Åkerblomin (2002, 14.) mukaan ikääntymisen myötä vaatimukset asuinympäristön suhteen muuttuvat. Ihmisestä tulee herkempi fyysisen ympäristön muutoksille. Ympäristö voi sallia toimintakyvyn heikkenemisen tai ympäristöstä voi tulla uhka (Sarola 1994, 117). Arjessa selviytymisen keinoja ovat toimiminen hitaammin ja tiettyjen toimien valikointi sekä apuvälineiden käyttäminen ja ympäristön muokkaaminen sopivammaksi (Åkerblom 2002, 14).

Nykyään ihmiset muuttavat korkeassakin iässä paikasta toiseen. Moni ikääntyneistä on aikanaan vaihtanut työn perässä asuinpaikkakuntaa. Eläkeiän lähestyessä usein muuton kohteeksi valitaan synnyinseutu. Paikkakunta ei välttämättä ole samanlainen eikä sitä tunnista entiseksi. Rakentaminen ja asemakaavan päivittäminen on muuttanut maiseman. Vanhoja rakennuksia on purettu ja uusia on noussut tilalle. (Ijäs 2006, 96–97.) Muuttojen määrään vaikuttaa se, kuinka asuinympäristöihin kiinnytään ja kiinnitytään. Kiinnittymiseen liittyvät yhteydet asuinalueeseen, esimerkiksi kuinka lähellä sukulaiset ovat ja kuinka kiinteitä naapurussuhteet ovat. Asuinalueiden omaleimaisuus ja vetovoima vaikuttavat kiinnittymiseen ja sitä kautta halukkuuteen muuttaa pois tai jäädä. Sosiaalisilla suhteilla ja asukkaan omalla historialla on vaikutus kiinnittymiseen. (Junto 2010, 47.) Tavallisimmin ikäihminen muuttaa palveluasuntoon tai laitokseen lisääntyneen avuntarpeen vuoksi, jolloin kotona ei enää pärjätä. Koskisen ym. (1998, 219.) mu-

kaan, kun ikäihminen muuttaa uuteen asuinympäristöön osa ihmissuhteista menetetään, toimintakyky alenee hetkellisesti ja voimavarat kuluvat.

Jokainen ihminen ikääntyy jossakin yhteiskunnassa, jonakin tiettyinä aikoina. Vanhuus 1800-luvulla näyttäytyi erilaisena kuin nykypäivänä. Jyrki Jyrkämä (2008, 273.) ymmärtää artikkelissaan ikääntymisen ajallis-paikallisena ja kulttuurisena ilmiönä. Ikääntymiseen liittyvät klassikkoteoriat, aktiivisuus- ja irtaantumisteoriat, käsittelevät eri tavoin yksilön ja ympäristön välistä suhdetta. Ihmisen vanhenemista muovaavat yhteiskunnan rakenteet, tavat ja perinteet rajaavat puitteet, jossa ikääntyvä elää. Ikääntynyt ei kuitenkaan ole vain passiivinen kohde tai sopeutuja, vaan aktiivinen toimija, joka omilla valinnoillaan rakentaa vanhenemistaan ja vaikuttaa ympäristöönsä. (Jyrkämä 2008, 273.)

Aktiivisuusteorian perusajatus on aktiivisuuden säilyttäminen vanhetessa. Aktiivisuuden säilyessä se on tasapainossa ihmisen omiin tarpeisiin. Tasapainon ylläpitäminen edellyttää sopeutumista roolimutoksiin. Teorian mukaan menetetyt roolit olisi parasta korvata uusilla rooleilla. Aktiivisuusteoriaan kuuluva elämään tyytyväisyys mittaa ja ilmaisee parhaimmalla tavalla sosiaalista ja psyykkistä sopeutumista. Irtantumisteorian mukaan ikääntyminen on yksilön ja yhteiskunnan irtantumista toisistaan. Jos irtaantuminen on tasapainossa ja se on vapaaehtoista, yksilö on tyytyväinen vanhenemiseensa. Teorian mukaan irtaantuminen on normaali osa ihmisen elämäntulkua ja tietyllä tavalla välttämätöntä. (Jyrkämä 2008, 274–275.)

Muutoksen jälkeen tulisi huomioida muuttuneen tekijän merkitys ihmisen elämässä kokonaisuuden kannalta. Muutokseen sopeutuminen on vaikeampaa jos muutoksen vaikutus elämään on negatiivinen. Muutokseen sopeutuminen on helpompaa jos muutos poistaa esteitä toiminnasta ja avaa uusia mahdollisuuksia. Sopeutumiseen vaikuttaa se, miten ihminen suhtautuu tilanteeseensa ja pystyykö hän luomaan uuden motivaation kohteen entisen tilalle. Usein muutosten poistaminen on mahdotonta, joten tapa, jolla niihin suhtautuu, on tärkeää. (Eskola 1992, 226–227.)

4 KOTIKYLÄSTÄ MATKAILUKESKUS

1960-luvulta lähtien matkailu alkoi kasvaa yhdeksi peruselinkeinoksi Lapissa ja 1980-luvulta lähtien kehitys on ollut painokasta. Aikaisemmin olennainen osa Lapin matkailua oli erämaahenkinen retkeily kansallispuistoissa ja erämaa-alueilla. (Tuulentie & Sarkki 2009, 12.) Matkailusta johtuneet muutokset näkyvät ihmisten elinympäristöissä etenkin läntisessä Lapissa. 1980-luvulla lappilaiset kylät olivat hiljaisia maalaiskylä. Matkailu vasta teki tuloaan joihinkin kyliin. Silloin liiketoiminta oli vielä vähäistä ja turistit kausittainen ilmiö. (Jokinen & Mettiäinen & Sippola & Tuulentie 2009, 60.)

Pohjoisessa Suomessa matkailu on keskittynyt seitsemään suureen keskukseseen. Tunturikeskuksia ovat Ruka, Levi, Ylläs, Saariselkä sekä Pyhä - Luosto, lisäksi keskuksia ovat Rovaniemen kaupunki ja Meri - Lapin alue. Levi kuuluu Tunturi - Lapin alueeseen, joka on matkailun kannalta kaikkein vauhdikkain kasvava seutukunta. Tällä alueella sijaitsevat kaikki Suomen suurtunturit. Vuonna 2008 Levillä oli noin 20000 vuodepaikkaa matkailijoille ja kapasiteettia aiotaan nostaa vuoteen 2020 mennessä noin 35000 vuodepaikkaan. (Tuulentie & Sarkki 2009, 16.)

Matkailun kehitys on aiheuttanut muutoksen elinkeinorakenteessa. Levin alueen elinkeinorakenne poikkeaa Kittilän kunnan ja Suomen elinkeinorakenteesta. Verrattuna kaikkiin elinkeinoihin vuonna 2000 Levin alueen elinkeinorakenne oli alkutuotannon osalta keskiarvoinen. Koko maassa alkutuotannon osuus oli viisi prosenttia, Levin alueella kaksi prosenttia. Koko Kittilän kunnassa alkutuotannon osuus oli 21 prosenttia, joka on muuta maata korkeampi. Koko maahan suhteutettuna Levin alue ja Kittilän kunta ovat elinkeinorakenteeltaan palveluvaltaisempia. Vuonna 1999 palveluiden osuus koko maassa oli 69 % ja Levillä se oli 89 %. (Tuulentie & Sarkki 2009, 15–16.)

Tuulentie ja Sarkki painottavat kirjoituksessaan, että matkailun olisi tärkeää kehittyä sosiaalisesti kestäväksi. Matkailua koskevassa tutkimuksessa on keskitytty lähinnä taloudellisiin ja ympäristöllisiin asioihin. Sosio-kulttuurisia näkökulmia on tutkittu vähän. Matkailun vaikutuksia sosio-kulttuuriseen kestävyyspitäisiin tutkia enemmän. Matkailussa ympäristön resursseja pitäisi käyttää niin, että turhaa tuhlausta vältettäisiin. Matkailun kohteena olevan yhteisön kulttuurisia arvoja ja tapoja pitäisi kunnioittaa. Talou-

dellisen edun olisi hyvä jakautua tasapuolisesti ja paikallisten tulisi voida osallistua matkailun kehittämiseen ja kehitystä tulisi valvoa. (Tuulentie & Sarkki 2009, 17.)

Paikallisten olisi tärkeä saada mahdollisuus osallistua omaa elämää koskeviin päätöksiin. Paikallisyhteisöt ovat monimuotoisia. Matkailussa mukana olevien lisäksi paikallisyhteisöihin kuuluu sellaisia, jotka eivät voi osallistua matkailun kehitykseen tai eivät hyödy siitä. Hyötyjen ja haittojen jakautuminen pitäisi olla tasa-arvoista ja oikeudenmukaista. Esimerkiksi matkailussa luonnonresurssien hyödyntäminen saattaa aiheuttaa jonkun osapuolen pois sulkemisen ja huonontaa jonkun osapuolen mahdollisuutta hyötyä näistä resursseista. Yhdelle koitua hyöty voi aiheuttaa toiselle haittaa. Paikallisia arvoja, käsityksiä ja tapoja tulisi kunnioittaa. Matkailun myötä kohdealueelle tulee uusia käytäntöjä, elämäntyyliä ja asenteita niin matkailijoiden kuin kausityöläistenkin mukana. Sesonkityön ongelmat liittyvät paikallisten taloudelliseen hyötyyn, asumis- ja elinoloasioihin sekä kulttuurisiin tapoihin ja kohtaamisiin. Paikallinen kulttuuri on dynaaminen ja muuttuva eikä pysähtynyt ja muuttumaton. (Tuulentie & Sarkki 2009, 19–22.)

Matkailun sosiaalisesti kestävä kehityksen määrittely on Jokisen ym. (2009, 61.) mukaan vaikeaa ja se onkin jäänyt vähäiselle huomiolle. Matkailun tutkimuksessa aihepiiri on tuttu, sillä sitä käsiteltiin yhteisöllisyyden, vieraanvaraisuuden ja vuorovaikutuksen kautta. Matkailun myötä työmahdollisuuksien lisääntyminen ei riitä. Aasukkaat alkavat kyseenalaistaa työn laatua ja ympäristön muutoksia. Paikallisasukkaiden mahdollisuus osallistua päätöksen tekoon on tärkeä sosiaalisen kestävyuden kannalta. (Jokinen ym. 2009, 61.) Mikäli paikallisväestöä ei oteta mukaan kehitykseen ja päätöksen tekoon, lopputulos ei välttämättä tue paikallista kulttuuria ja yleistä etua. Tästä voi johtua, että paikalliset kokevat itsensä ulkopuolisiksi ympäröivässä matkailubisneksessä. Matkailua ei hyväksytä, jolloin erimielisyyksien riski kasvaa. (Dredge 2010, 104.)

Paikallisesta näkökulmasta Sirkan kylä on kehittynyt pitkälti aktiiviväestön ja matkailun ehdoilla. Monet matkailijoille suunnatut palvelut ja aktiviteetit ovat paikallisten käytävissä; jää paikalliselle itselleen valittavaksi käyttääkö niitä vai ei. Hintataso on korkea tavallisen kuntalaisen kukkarolle. Vaikuttaminen ja päätöksen teko omaan kylään liittyvissä asioissa on joiltakin osin kyseenalaista. Sirkkalaisten näkökulmasta jotkut asiat vain tapahtuvat oli se toivottua tai ei. Hyötyminen matkailusta ei ole täysin yhdenvertaista. Tämä tulee esille esimerkiksi alueiden kaavoittamisella, mistä johtuen maanomistajat eivät voi käyttää omaisuuttaan haluamallaan tavalla. Katsoessa kylää ikääntyvän

väestön näkökulmasta, palveluita on vähäisesti. Kylän väestö on muuhun kuntaan verrattuna nuorta ja ikääntyviä on vähemmän. Tällöin ikäihmiset ovat jääneet vähäisemmälle huomiolle ja heille suunnatut aktiviteetit ovat kolmannen sektorin varassa.

5 TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyöni käsittelee asuinympäristöä ja sen muuttumista ikääntyneen näkökulmasta. Opinnäytetyössäni kuvaan paikallisen ikääntyneen väestön kokemuksia kotikylän muuttumisesta matkailukeskukseksi.

Opinnäytetyöni tavoitteena ja tutkimustehtävänä on:

- selvittää miten sirkkalaiset ikäihmiset ovat kokeneet asuinympäristön muutoksen
- selvittää miten sirkkalaiset ikäihmiset ovat sopeutuneet muutokseen.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on arvioida kotikylän muuttumista paikallisen ikääntyneen väestön näkökulmasta ja vahvistaa alueen kehittäjien ymmärrystä ikäihmisiä kohtaan tällä alueella. Opinnäytetyöni lisää ammatillista ymmärrystäni aiheesta ja antaa näkyvyyttä paikallisille ikäihmisille. Opinnäytetyöni myötä tutustun asuinalueeni ikääntyneeseen väestöön ja tallennan arvokasta tietoa alueen historiasta. Haastattelemalla ikääntyneitä ja tarjoamalla työtäni päättäjille teen geronomin ammattinimikettä tutuksi pohjoisessa.

6 METODOLOGINEN OSIO

Opinnäytetyössäni on käytetty kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kuvataan todellista elämää. Kohdetta tutkitaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja arvolähtökohdat huomioon ottaen. Tutkijan arvot ohjaavat tutkittavan asian ymmärtämistä. Laadullisessa tutkimuksessa objektiivisuuden saavuttamisessa on haasteensa, sillä tutkija saattaa antaa jo olemassa olevan tiedon vaikuttaa itseensä. Aineisto kerätään todellisissa tilanteissa ja ihmistä suositaan tiedon hankinnassa. Laadullisia metodeita ovat haastattelut, havainnointi ja valmiit aineistot. Teorioiden ja hypoteesien testaamisen sijaan aineistoa tarkastellaan yksityiskohtaisesti ja ainutlaatuisena. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään löytämään tai paljastamaan tosiasioita, ei niinkään todistamaan olemassa olevia totuuksia. Tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2010, 161,164.)

6.1 Kohderyhmä

Opinnäytetyöni kohderyhmänä ovat sirkkalaiset ikäihmiset, jotka ovat olleet matkailun kiivaimman kehityksen aikana eli 1980-luvulla ikääntyneitä. Haastatteluhetkellä he ovat noin 80-vuotiaita. Haastattelun sisäänottokriteerinä on riittävä kognitiivinen toimintakyky, jotta kykenee haastatteluun. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tavoitteena ymmärtää tutkimuskohdetta. Tutkimuksen alussa tutkija kartoittaa kentän ja siellä toimivan kohderyhmän. Aineisto voi koostua vain yhden henkilön haastattelusta tai lukuisista yksilohaastatteluista. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa ei pyritä yleistämään tilastollisesti vaan merkittävämpää on kertoa pienemmästä aineistosta syvällisesti enemmän. Hirsjärven ym. (2010) mukaan tutkimukseen osallistuvien määrään vaikuttaa tiedon keräämiseen käytettävissä oleva aika ja rahalliset resurssit. (Hirsjärvi ym. 2010, 179, 181–182.)

Kysyin sopivia haastateltavia Kittilän kunnan hoivapalvelupäälliköltä ja Sirkan kylän alueen kotipalvelun vastaavalta. Heidän asiakkaansa eivät olleet terveydellisistä syistä sopivia haastatteluun. Tämän jälkeen kartoitin vaihtoehdot kyselemällä kyläläisiltä, ketkä ikäihmisistä ovat alkuperäisiä sirkkalaisia. Kävi ilmi, ettei heitä ole montaa elossa.

Tarkoitukseni oli haastatella kolme alkuperäistä sirkkalaista ikäihmistä. Sisäänottokriteerit täyttävien henkilöiden pienestä määrästä johtuen, jouduin muuttamaan kriteereitä ja luopumaan haastateltavien alkuperäisyydestä. Kaksi alustavasti lupautunutta haastateltavaa perui osallistumisensa. Haastateltaviksi valitut naiset ovat alkuperäisiä sirkkalaisia ja mies on kotoisin Könkäältä, joka sijaitsee noin 10 kilometriä Sirkan kylästä pohjoiseen. Mies on muuttanut Sirkkaan ollessaan 23-vuotias ja näin ollen asunut Sirkassa jo 40-luvulta asti.

6.2 Aineiston kerääminen

Opinnäytetyön aineiston keräsin puolistrukturoituna teemahaastatteluna, joka toteutettiin ryhmähaastatteluna. Haastattelussa käytin kysymysrunkoa (Liite 1.) apuna. Näin kaikki teemat tulivat käsitellyksi. Aineistonkeruutavaksi valitsin ryhmähaastattelun, koska tällä tavalla haastattelutilanne on luontevampi ja keskustelempampi. Kun haastateltavat keskustelevat keskenään, asioita tarkastellaan rikkaammin ja useammista näkökulmista kuin yksilöhaastattelussa. Ryhmähaastattelua voidaan luonnehtia eräänlaiseksi keskusteluksi, jossa osallistujat kommentoivat asioita melko spontaanisti, tekevät huomioita ja tuottavat monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä. (Hirsjärvi ym. 2001, 61.)

Haastattelu aineistonkeruumenetelmänä on tavallinen, kun halutaan saada tietoa siitä, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii tietyllä tavalla. Haastattelun etuna on sen joustavuus. Haastattelutilanteessa haastattelijä voi toistaa kysymyksen, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmaisua ja kysyä lisäkysymyksiä. Kysymysten esittämisellä ei ole tarkkaa järjestystä, vaan niitä voidaan esittää siinä järjestyksessä kuin on aiheellista ja niihin voi palata myöhemmässä vaiheessa. Haastattelun eduksi Tuomi & Sarajärvi (2011) mainitsevat havainnoinnin mahdollisuuden. Tutkija voi kirjoittaa muistiinpanoja haastattelun aikana mm. äänen painoista ja tauosta. Haastattelu on kallis ja aikaa vievä aineistonkeruumuoto. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 72–74.)

Otin yhteyttä haastateltaviin puhelimitse. Puhelinkeskustelun aikana tein arvioita haastateltavan kognitiivisesta toimintakykyisyydestä osallistua haastatteluun. Geronomiopintojen myötä olen saanut valmiuksia arvioida ikääntyneen toimintakykyä erilaisissa tilanteissa. Kerroin heille opinnäytetyöni aiheesta ja tarkoituksesta. Ryhmähaastattelu toteutettiin syksyllä 2012 erään kyläläisen kotona, joka sijaitsee keskeisellä

paikalla Sirkassa. Ajattelin, että haastateltavilla on helppo tulla tähän paikkaan ja mielellään he tulivat. Noin tunnin kestänyt haastattelu nauhoitettiin käyttämällä digitaalista nauhuria. Tilanteen lopuksi joimme kahvit.

Haastateltavat allekirjoittivat ennen haastattelun alkua suostumusasiakirjan (Liite 2.), josta käy ilmi heidän suostumuksensa tutkimukseen osallistumiseen. Heillä on oikeus keskeyttää osallistuminen missä tutkimuksen vaiheessa tahansa. Suostumusasiakirjassa kerrotaan haastatteluiden nauhoittamisesta ja siitä, että ne käsitellään ja tuhoetaan luotamuksellisesti. Allekirjoitetusta suostumusasiakirjasta toinen osa annettiin haastateltavalle ja alkuperäinen jäi haastattelijalle. Haastatteluaineistoa, joka muodostuu nauhuri-nauhoista ja aukikirjoitetuista haastatteluista, säilytin kotonani lukollisessa kaapissa. Aineisto tullaan hävittämään opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen.

Haastateltavat suhtautuivat haastatteluun myönteisesti ja he puhuivat luontevasti. Kaikille oli selvää, että haastattelu nauhoitetaan. He eivät vastustaneet tai vierastaneet nauhuria. Yksi haastateltavista oli huolissaan, että toivottavasti hän osaa kertoa asiat oikein. Kysymyksistä tuli hyvin keskustelua, vaikka ne toisinaan esitettiin hieman johdattelevasti. Joitakin vuosilukuja ja nimiä haastateltavilla oli vaikeuksia palauttaa mieleen ja muistaa, mutta se saattoi johtua siitä, ettei kyseisiä asioita ole tarvinnut muistella.

Ryhmähaastattelun valitsemista aineistonkeruumenetelmäksi pohdin paljon, sillä siinä on omat ongelmansa. Haastattelijan rooli ryhmähaastattelutilanteessa on erilainen kuin yksilöhaastattelussa. Keskustelulle täytyy luoda otollinen ilmapiiri ja kaikki ryhmässä olevat tulee huomioida tasapuolisesti. (Hirsjärvi ym. 2001, 61.) Haastattelutilanteessa ja etenkin aukikirjoitusvaiheessa huomasin, että eräs osallistuja oli äänessä muita enemmän. Hän kertoi mielipiteensä ja vastasi kysymyksiin usein ensimmäisenä. Hirsjärven ja muiden mukaan tämä voi olla haasteellista, sillä usein haastatteluryhmässä muutama osallistuja on toisia dominoivampia. Tällöin ryhmädynamiikan keinot ovat tärkeitä. (Hirsjärvi ym. 2001, 63.) Opinnäytetyöni haastatteluryhmän pienen koon vuoksi uskoin selviäväni haastattelusta ilman apulaista ja toteutin sen yksin. Olen geronomiopinnoissa harjoitellut erilaisia haastattelutilanteita, joten luotin osaamiseeni haastattelun toteutuksessa. Koen, että sain kerättyä hyvän aineiston. Toisesta haastattelijasta olisi ollut etu esimerkiksi lisäkysymysten esittämisessä ja huomaamisessa. Haastattelua litteroitaessa huomasin joitakin kohtia, joissa olisi pitänyt esittää jatkokysymyksiä ja antaa haastateltavan kertoa enemmän.

Ryhmähaastattelun hyvä puoli on, että se on halvempi toteuttaa kuin monta yksilöhaastattelua. Ryhmähaastattelussa saadaan nopeasti ja samanaikaisesti tietoa monelta vastaajalta. Toisaalta ryhmässä usein tulee päällekkäin puhumista, joka on haastava tekijä nauhoitusten purussa. Joskus voi olla haastavaa tulkita, kuka milloinkin puhuu ja on äänessä. Tätä helpottaa keskustelun videotallentaminen. (Hirsjärvi ym. 2001, 63.) Omassa tutkimuksessani en tallentanut haastattelutilannetta videolle, sillä haastateltavien pienen määrän vuoksi pystyin erottamaan äänet nauhalta. Haastateltavieni käyttämän murteen ymmärtäminen ei tuottanut minulle ongelmia. En kokenut tärkeäksi litteroida haastateltavien murreilmaisuja liian tarkoin, sillä tarkoitus ei ole tarkastella kieltä. Ne ilmaukset ja kohdat, joita käytän raportissa, olen tarkastanut nauhalta oikeiksi.

6.3 Aineiston analysointi

Haastattelun analyysimenetelmäksi valitsin sisällönanalyysin, joka tehtiin teorialähtöisesti. Tuomi ja Sarajärvi (2002, 93.) pitävät sisällönanalyysiä perinteisenä analyysimenetelmänä laadullisessa tutkimuksessa. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston käsittely aloitetaan tavallisesti nauhoitetun haastattelun litteroinnilla eli auki kirjoittamisella. (Hirsjärvi ym. 2001, 138.) Litteroin ryhmähaastattelun tallenteen viikon sisällä haastattelusta. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä 28 A4-kokoista sivua fonttikoolla 12 ja rivivälillä 1,5. Litteroinnin jälkeen luin aineiston useaan kertaan läpi. Samalla tein siitä muistiinpanoja ja alleviivasin ja merkitsin tekstiä erivärisillä kynillä. Aineisto pelkistettiin karsimalla pois se tieto, jolla ei ole tämän opinnäytetyön kannalta oleellista merkitystä. Teema-alueiden mukaisesti saadusta aineistosta etsin vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Tutkimusprosessin alkuvaiheessa tehdyt valinnat vaikuttavat siihen, miten aineistoa käsitellään ja tulkitaan. Tutkijan on päätettävä, analysoidaanko vain se, mikä on selvästi ilmaistu vai analysoidaanko myös piilossa olevia viestejä. Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys ohjaa, millaisia sisältöjä analysoidaan. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5.) Analyysi, tulkinta ja johtopäätöksien tekeminen on tutkimuksen tärkein vaihe, johon jo alkuvaiheessa tähdättiin. Analyysivaiheessa selviää, millaisia vastauksia tutkimusongelmat saavat. (Hirsjärvi ym. 2010, 221.) Teorialähtöisessä analyysissä aineiston luokittelu pohjautuu aikaisempaan viitekehykseen. Valittu teema ohjaa analyysiä. Aineiston keräämisessä käytetyn puolistrukturoidun haastattelurungon avulla valitsin analyysille

rungon. Aineistosta etsitään analyysirunkoon sisällöllisesti sopivia asioita. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 8.) Sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa empiiristä aineistosta saadaan käsitteellisempi näkemys. Analyysin kaikissa vaiheissa tutkija pyrkii ymmärtämään tutkittavia heidän omasta näkökulmastaan. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110–116.)

Tulosten analysoinnin jälkeen tutkimuksen tuloksia täytyy selittää ja tulkita. Tulkinnalla tarkoitetaan tutkijan omia johtopäätöksiä ja pohdintoja analyysistä. Kun analyysin tuloksia tulkitaan, esiin nousevat merkitykset selkiytyy. Tutkijan tulee pohtia tulosten merkitystä sekä tutkimusalueella että laajemmassa yhteydessä. (Hirsjärvi ym. 2010, 230.)

7 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön tulokset. Analyysirunko syntyi puolistrukturoidun haastattelurungon pohjalta. Rungon teemoja ovat kokemukset Sirkan kylästä ennen matkailun ”suurta tuloa”, kokemukset kylästä matkailukeskuksena ja sopeutuminen asuinympäristön muutokseen. Haastattelusta on poimittu analyysirungon teemoihin kuuluvat asiat ja jätetty pois ulkopuolelle jäävät. Analysoitaessa en kvantifioinut aineistoa eli laskenut kuinka monesti mikäkin asia ilmaistaan, sillä opinnäytetyössäni analysoitava aineisto on pieni. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 116–117.)

7.1 Kokemukset Sirkan kylästä ennen matkailun ”suurta tuloa”

Haastateltavat kuvailivat Sirkan kylää pieneksi kyläksi. Jokaisessa taloudessa oli kotieläimiä ja elämäntapa oli omavarainen. Elanto saatiin karjasta, poroista ja savottatöistä. Ihmiset kulkivat poroilla ja hevosilla. Senaikaisten kyläläisten välisen kanssakäymisen haastateltavat kuvaavat hyväksi. Kaikki tunsivat toisensa ja yhteishenki koettiin voimakkaaksi. Kyläläiset auttoivat ja pitivät huolta toisistaan. Kylän vanhimmat asukkaat tunsivat nuorimmatkin, ja päinvastoin. Sirkan kylä oli turvallinen asuinympäristö.

Haastattelun mukaan ennen matkailua Sirkan kylä oli tyypillinen pieni maalaiskylä, jonka elinkeino oli pääosin alkutuotannossa. Lehtolan (2001, 28.) yhdistämät käsitteet maaseutuun sopivat kuvaan Sirkan kylästä ennen 80-lukua ja matkailun kasvua. Sirkassa asukkaat tunsivat toisensa ja tunne yhteisöllisyydestä oli voimakas.

Kysyttäessä tavoista, jotka ovat kadonneet matkailun ja kylän kehittymisen myötä, eräs haastateltava kertoo kyläilytavan hävinneen.

”... mulla on ainaki tämmönen käsitys, että ko tuli semmonen kylähalu, sitä sai lähteä ja sitä meni ko talo sinne menivät kylhän ja heti sielä oli silläilla mukavasti. Nykysten minusta tuntuu, että melkein kaikki oottaa, että jos kuttuthan, eihän sinne voi nyt lähteä, pitää kysyä onko net kotona. Ei ennen tarvinu kuttua oottaa...”

”... ja joskus ko meilläki oli vierhaita ja tuli navetta-aika, niin tulivat navethan ja sielä sitä jutelthin ja hoijethin lehmiä. Ei nykysten ole enään niin vappaata...”

Haastateltavat kertovat yhteisöllisyyden ja kanssakäymisen vähentyneen. Ennen kyläläisillä oli yhteisiä illanviettoja sekä erilaisia piirejä ja kerhoja, nyt ne ovat loppuneet. Haastateltavien mukaan syynä näiden loppumiselle on vetäjien ja ohjaajien puuttuminen. Enää ei ole sellaisia ihmisiä, jotka järjestävät tapahtumia.

Matkailun myötä tapahtuneen väestönkasvun mukana ikääntyneet kyläläiset kokevat tiiviin yhteisöllisyyden tunteen vähentyneen. Sirkan kylän kyläyhteisöä voisi verrata tiiviiksi kyläyhteisöksi, jonka keskinäinen vuorovaikutus ja yhteisöllisyys ovat väestön lisääntymisen myötä löytyneet kuten kaupunkimaisissa yhteisöissä. (Tapaninen ym. 2002, 20–21.)

7.2 Kokemukset kylän muuttumisesta matkailukeskukseksi

Haastateltavat kertovat kylässä olleen matkailijoita vähissä määrissä niin kauan kuin he muistavat, ainakin 30-luvulta saakka. He tulivat kevättälvella ja majoittuivat kyläläisten kodeissa. Turistit elivät sulassa sovussa talonväen kanssa ja olivat nykyturisteja vaatimattomampia. Ei ollut valmiita latuja tai laskettelurinteitä, vaan latu lähti siitä, mistä lähdettiin hiihtämään. Turistit tuntuivat jännittäviltä ja heihin suhtauduttiin uteliain mielin. Kotimajoituksessa olleista turisteista on tullut elinikäisiä ystäviä heitä majoittaneille kyläläisille. He ovat vieläkin yhteyksissä toisiinsa.

Haastattelun mukaan turisteja oli vähäisissä määrin jo 30-luvulla. Haastateltavat olivat 1930-luvulla noin kymmenenvuotiaita, jolloin voidaan sanoa, että matkailijoita on ollut jossain määrin heidän lapsuudestaan lähtien. Paikalliset majoittivat matkailijoita kodeissaan ja turisteista tuli hyviä ystäviä sirkkalaisille. Matkailun alkuaikoina turistit tulivat erämaahan ja kansallispuistoihin retkeilemään ja nauttimaan ulkoilmasta, kuten Tuulentie ja Sarkki (2009,12.) toteavat edellä.

Varsinaiseksi käännekohdaksi asuinympäristössä haastateltavat asettavat 1980-luvun alun, jolloin kylään rakennettiin ensimmäinen hotelli. Toisen selkeän matkailun tuloa

edistävän tekijän haastateltavat kertovat olleen lentoyhteyden saaminen. Se mahdollisti Leville tulemisen lentoteitse.

”... silloin lähti matkailu koska silloin erotethin jo tuo hotellin paikka...”

”...hotellin rakennus alko 1980...”

”... ja se sitte höyrähytti tämän Sirkan kehityksen ko tuo lentoyhteys tuli.”

Sirkan kylässä käännekohtan ajoitus sopii 80-luvulle. Tuulentien & Sarkin (2009, 12.) mukaan matkailu on ollut yksi peruselinkeino 60-luvulta ja 80-luvulta saakka matkailun kehitys on ollut erityistä. Ensimmäisen hotellin noustua kylään vuonna 1981 ja lentokentän tuleminen 20 kilometrin päähän antoi Sirkan kylälle hyvät edellytykset kehittyä matkailukohteena. Nyt kylään pääsi helposti ja majoituspaikka oli taattu.

Haastateltavat kertovat kylän muuttuneen fyysiseltä ilmeeltään täysin. Kylä on kasvanut paljon eikä sitä tunnista samaksi Sirkan kyläksi. Uusia rakennuksia on noussut runsaasti lyhyessä ajassa. Monet mökkialueet ovat rakennettu kyläläisten perinteisille marjamaille.

”... tuossa tunturin alla ja tuossa niin on semmosia paikkoja, että mie en ole ikänä etes käyny. Häpeä sanoa kyläläisenä näin, mutta ko ei ole asiaa. Niin kaikissa se mikä on niinkö majotusasuntoa niin joskus on isäntä lähteny ajelemhan sinne, että tämmöstä täälä on, joka oli silloin niin kuljima puolukassa ja mustikassa ja muuta mutta ei sielä ole asiaa ennää...”

Sirkan kyläläisten tuttu asuinympäristö on muuttunut ja muuttuu edelleen. Haastattelun mukaan uusien rakennusten ja palveluiden seuraaminen ja perässä pysyminen on vaikeaa eikä kaikissa paikoissa ole käyty. Levin matkailukeskus on noussut Sirkan kylään. Tällainen, kylän tuntumaan noussut, matkailukeskus on tyypillinen Lapissa. Levin matkailukeskuksesta löytyvät kolme elementtiä, maaseutukylä, erämaa-luonto ja kaupunkimainen keskus. (Tuulentie & Sarkki 2009, 12.) Nykyisin Sirkan kylä on rakennettu täysin matkailun ehdoilla (Jokinen ym. 2009, 62). Kylän keskustassa on keskieurooppalaisten alppikylien tyyliin rakennettu alppitalojen reunustama keskusaukio. Aukiolla on hotelleja, ravintoloita ja kauppagallerioita. Vanhaa Sirkan kylää ja perinteisiä rakennuksia on jäljellä kauempana keskustasta, kylän laitamilla.

Matkailun ja siihen liittyvän rakentamisen tieltä on purettu paljon rakennuksia, joissa kyläläiset kokoontuivat. Ainakin kyläseurantalo ja urheilutalo ovat joutuneet väisty-

mään uusien rakennusten alta. Haastateltavat miettivät, että jo edesmenneet kyläläiset eivät varmaankaan tunnista omaa kotikyläänsä, jos nyt tulisivat katsomaan.

”... kyllä se on, että jos esimerkiksi mejän, niinkö minun kumpiki mummo, jos ne nyt noustas ja alettas kattomhan niin ne kysyttäs, että missä he ovat...”

”... eihän tätä Sirkkaa tunne enää siksi Sirkaksi, mitä mekki olemma tänne syntynehe, että kyllä tämä on kokonhaan toisenlainen. Aivan eri kylä...”

Kylän asukasluku on noussut ja on edelleen noususuunnassa. Kylässä asuu paljon lapsiperheitä. Ensimmäistä kertaa Sirkkan koulussa aloitti kaksi ensimmäisen luokan ryhmää vuonna 2012. Syksyllä 2012 laajennettu päiväkotito on jäänyt jo pieneksi. Haastateltavien mukaan tämä on positiivinen ongelma, sillä Sirkkan kylällä on vetovoimaa. Ennen piti lähteä työn perässä muualle, nykyään Sirkkaan muutetaan työn perässä.

”...jos matkailua ei olis niin se olis Sirkka aivan kuollu kylä...”

Sirkkan ja Levin kehittyminen näkyy läheisissä kylissä. Haastattelun mukaan etenkin Sirkkan pohjoispuolella 7 kilometrin päässä sijaitseva Kõngäs on hyötynyt Levin kehitymisestä. Sirkkan lähikylissä asuu paljon lapsiperheitä, sillä ihmiset ovat muuttaneet mielellään rauhallisempaan kylään ja käyvät Sirkassa töissä.

”...ja tuola Kõnhäälle päin tähän on lähteny sinneki päin...”

”... tämä ku sätteilee tuonne Kõnkhäälle. Sinne rakennethan uusia ja se on niin lähellä että se vaikuttaa...”

Tuulentien ja Sarkin (2009,14.) mukaan Lapin matkailukeskusten väestöpohja on keskimääräistä nuorempaa kuin ympäröivällä maaseudulla. Ilman matkailua Sirkkan kylä ei houkuttelisi paikkakunnan nuoria jäämään alueelle tai ulkopaikkakuntalaisia työikäisiä muuttamaan sinne. (Jokinen ym. 2009, 60.)

Sirkkan kylässä palveluiden määrä on kasvanut ja haastateltavien mukaan kylä on ohittanut kehityksessään Kittilän kirkonkylän. Haastateltavista tämä tuntuu oudolta, mutta ei huonolta, päinvastoin

”... Kyllä se on hyvä että kauppoja on ja kehitty. Ei tartte lähteä muualle kauemmas. Kittilästä jo tulevat tänne Sirkkaan kauppaan. Mulla on monta kertaa kaupassa ihmetelly, ko meillä on nuita Musta Pörssit ja kaikki, eihän Kittilässä ole. Sielä näkyy niitä Kittilän vanhimpia niin sanon että

tehän tuletta tänne meile, ja tunnustavat. Sirkka on mennyt Kittilän eteen tässä palveluhommassa. Se on kyllä totuus...”

Tuulentien & Sarkin (2009, 14.) mukaan paikallisväestö hyödyntää enenevässä määrin matkailijoille tarkoitettuja palveluja. Haasteltavat kokevat hyötyvänsä matkailijoille tarkoitetuista palveluista ja aktiviteeteista, jos niitä käytettäisi. Omien sanojensa mukaan he ehtivät vanheta ennen kuin oppivat hyödyntämään niitä. Osa tapahtumista, kuten hengelliset konsertit kylän kappelissa, ovat mielenkiintoisia ja niissä käydään. Haasteltavat käyvät ahkerasti eläkeläisjärjestöjen ja Kittilän Ihmiset ry:n järjestämissä tapahtumissa. Haasteltavat toivovat enemmän kyläläisille suunnattuja yhteisiä tapahtumia. Sirkkan kyläseura ja urheiluseura Immelän Vihurit ry järjestää joka vuosi Sirkkan nimipäivänä kyläjuhlan. Tämä on kyläläisten juhla, jossa esitetään ohjelmaa ja jaetaan tunnustuksia. Tällaisia tapahtumia toivotaan enemmän.

7.3 Sopeutuminen muutokseen

Haasteltavat miettivät muutosta laajemmin ja muistelevat sota- ja evakkoajoja. Heidän elämänsä aikana koko Suomi on kokenut muutoksia. Sirkka on kehittynyt maailman ja Suomen mukana, matkailu on toiminut edesauttavana tekijänä siinä.

”...Kyllä se meän elämän aikana on ylhens muuttunu koko maailma eli täältä tämä Suomi ja Kittilä ko ajatelhan...”

Silloin, kun matkailun kehittämisestä alettiin puhua, haasteltavat eivät voineet kuvitellaakaan, että kehitystä olisi jarrutettu tai hidastettu. Haasteltavat kertovat kasvaneensa muutokseen pikku hiljaa, ajan myötä. Joihinkin asioihin he kuitenkin kokevat, että on ollut pakko sopeutua. Muutokseen sopeumista on edistänyt se, että haasteltavat kokevat voineensa vaikuttaa kehitykseen. Kyläläisille on lähetetty kyselyitä, joihin vastamalla on voinut vaikuttaa. Yksi haasteltavista kokee, että on voinut vaikuttaa paljonkin, sillä hän on toiminut kunnan luottamusmiehenä 20 vuotta. Jokisen ym.(2009,61.) mukaan paikallisille asukkaille tulee tarjota mahdollisuus osallistua päätöksentekoon. Ottamalla paikalliset mukaan kehitykseen, lopputulos tukee paikallista kulttuuria. Paikalliset kokevat saavansa osan matkailubisnestä ja hyväksyvät sen.

Haastateltavat sanovat muutoksen kehittyneen ehdottomasti parempaan suuntaan. Ilman matkailua Sirkan kylä olisi pieni syrjäkylä. Matkailun kehittäminen ei ole häirinnyt haastateltavia, vaan päinvastoin. He toivoisivat kehitystä tapahtuvan lisää ja kylän kasvavan entisestään. Kehityksen myötä paikalliset saavat työpaikkoja eikä tarvitse muuttaa pois.

”... On on ehdottomasti parempaan suuntaan, eihän tämä olis ko pikkunen tuppukylä jos tämä olis entinen...”

”... Kaikki hyvä ko näin mennee, ko vain kehitty lissää ja laajenee...”

”... ei tämä ainakhan minua häiritte, aivan se on mukava että on ihmisiä.”

”...Kehitys vain lissää. Työpaikkoja, että täältä jotka nämä sirkkalaiset ja ylhes Kittilästä, että niillä tulis työpaikkoja. Ei tarvis lähteä tuonne etelhän kaikki...”

Nurmi (1993, 94.) on saanut tutkimuksessaan samansuuntaisia tuloksia kyläläisten suhtautumisesta kylän muutokseen. Hänen mukaansa etenkin miehet kokevat kylän muutoksen hyväksi. Kylässä nähdään kaiken kaikkiaan enemmän hyvää kuin huonoa, eikä turismin vaikutusta pidetä huonona. (Nurmi 1993, 94–95.)

Vanhat kyläläiset kokevat tärkeäksi, että Sirkka pysyisi Sirkkana eikä nimi muuttuisi Leviksi. Matkailijat tuntevat kylän Levinä, Sirkka on heille vieraampi nimi, jota ei tunnusteta. Posti löytää perille molemmilla nimillä, mutta Sirkka on kylän virallinen nimi.

”...Kuhan vain pysys Sirkka nimi eikä Levi...”

”...Sehän se on että ko alkavat vetämhän että Levi ja Leville. Mie olen sannonu, että menkää tuonne Leville, mutta pysykää Sirkassa ko tuletta yöksi...”

”...Levi on Sirkassa oleva tunturi, samaten ko Kätkätunturi...”

Ikääntyneet kyläläiset suhtautuvat turisteihin positiivisesti. Turistien kanssa ei olla enää niin paljon tekemisissä kuin nuorempana. Haastateltavista tuntuu mukavalta, kun kylässä on vilinää. Kauppareissulla jonottaminen ei haittaa, sillä nythän on aikaa eikä mihinkään ole kiire. Usein kaupassa saa juttutuokioita ja on mukava arvuutella, että mitähän kieltä puhutaan.

”... sitä on vissiin niin vanhannu ku, niitten kans ei ole ennää minkäänlaisissa tekemisissä muuten, ko kaupassa näkkee niin, että jaa täällä on vierasta väkeä ja vierasta kansaa. Ei ole sillälaila niin silloin nuorempana sitähän oli niinkö työelämässä ja muuten niitten kans oli enempi tekemi-

sissä. En mie ole enää henkilökohtaisesti turistien kans missään tekemisissä tai yhteistyössä... ”

”... mukavalta tuntuu, ku on kylässä elämää. Ja ko kevväällä, soma kattoo ko sielä on vilinää... ”

Oma rauha halutaan pitää. Haastateltavat ovat sitä mieltä, että turistien majoitusasunnot eivät ole liian lähellä tällä hetkellä. Haastateltavat asuvat sellaisilla alueilla, joissa ympärillä on vain paikallisasutusta. Loma-asunnot eivät ole tervetulleita liian lähelle omaa taloa. Lisäksi jotkin alueet haluttaisiin pitää ja rauhoittaa omakotitaloalueiksi.

”...Niin kyllähän meän pellolle siihen vähän alapuolelle yks pariskunta sano, että antaa rakentaa ja sanoa sitte hinta. Mutta mie sanoin, että ei olla vielä niin pikkurahan puutteessa, että tästä tontista myyhän kappaletakhan... ”

”... mutta on täällä joitaki semmosia aluheja esimerkiksi että haluttas että ne olis omakotitaloja eikä halvais että turistit tulis joka paikan keskelle... ”

Nurmen (1993, 95.) tutkimuksessa sirkkalaisia ikääntyneitä rakentaminen oman kodin lähelle ei ole häirinnyt ollenkaan. Rakentaminen ja sen seuraaminen on hänen saamien tulosten mukaan antanut kyläläisille päivittäistä mielenkiintoista ohjelmaa. (Nurmi 1993, 95.)

Kaikista muutoksista ja kehityksestä huolimatta Sirkan kylä tuntuu haastateltavien mielestä edelleen kotikylältä. Turistit ovat piristävä lisä kotikylässä eikä niistä koeta olevan haittaa. Sirkan kylän tulevaisuus näyttää valoisalta, mikäli kaikki jatkuu kuten tähän asti.

”... no kyllä se tuo möykky pyssyy kuule tuota paikalhans ja nuoret niin kyllä ne laskee. Ei tällä kylällä, kyllä pittää muuttua kovasti jos tämä kylä lähtee alamäken... ”

”... ja jos yks yrittäjä lähtee, niin mie uskon kyllä että sinne on uusia tulemassa... ”

Ikääntyneiden kyläläisten sopeutuminen kotikylässä tapahtuneeseen muutokseen on tapahtunut ajan myötä. Haastattelun perusteella ikääntyneet kyläläiset ovat kasvaneet muutokseen. Eskolan (1992, 226–227.) mukaan sopeutuminen muutokseen on helpompaa, jos muutos koetaan positiivisena. Sirkan kylän ikääntyneet ovat tyytyväisiä muu-

tokseen, sillä matkailun myötä kylästä on tullut elinvoimainen ja vetävä. Nuorten työllistymisestä ja lapsiperheiden nousevasta määrästä ollaan hyvillään.

8 POHDINTA

Opinnäytetyöni päätavoitteena oli selvittää ikääntyneiden sirkankyläläisten kokemuksia kotikylän muuttumisesta matkailukeskukseksi ja miten he ovat muutokseen sopeutuneet. Opinnäytetyöni kohderyhmänä ovat Kittilän Sirkan kylän ikäihmiset, jotka ovat olleet matkailun kiivaimman kehityksen aikana eli 1980-luvulla ikääntyneitä. Aineistonkeruu hetkellä he olivat noin 80-vuotiaita.

8.1 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessäni olen pyrkinyt noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Näiden käytäntöjen noudattaminen lisää tutkimuksen uskottavuutta ja luotettavuutta. Suomen Akatemian mukaan hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa muun muassa huolellisuutta, tarkkuutta ja muiden tutkijoiden työn kunnioittamista ja arvostamista. Vastuu käytäntöjen noudattamisesta on tutkimuksen tekijällä. Koko prosessin ajan olen pitänyt mielessäni nämä toimintatavat. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 130.)

Tein opinnäytetyön yksin. Koen, että opinnäytetyön tekeminen yksin lisää sen luotettavuutta, koska tein kaiken alusta loppuun itse. Toisaalta näkökulma aiheeseen saattaa olla yksipuoleinen, sillä minulla ei ole ollut ketään, joka olisi tuonut uusia näkökulmia aiheesta.

Olen pitänyt päiväkirjaa opinnäytetyöprosessin ajan. Päiväkirja on auttanut minua muistamaan prosessin erivaiheet ja näin ollen olen pystynyt kuvaamaan ne tarkasti. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisen eri vaiheista. Aineiston keräämisen vaiheet tulee kertoa selvästi ja totuudenmukaisesti. Haastattelun olosuhteet ja paikat, häiriötekijät ja käytetty aika tulisi kuvata mahdollisimman tarkasti. Tulosten tulkinnan yhteydessä on tärkeää esittää perusteet tulkinnoille. Hirsjärven ym. mukaan suorat otteet haastattelusta tulosten esittämisen yhteydessä helpottavat lukijaa ymmärtämään tulosten tulkintoja. Ottamalla suoria haastatteluoitteita tulosten esittämisen yhteyteen helpotetaan lukijaa ymmärtämään tulkintoja. (Hirsjärvi ym. 2010, 232–233.)

8.2 Oma opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyön tekeminen oli opettavainen, mutta aikaa vievä ja monimutkainen prosessi. Ensimmäisenä kokosin teoreettista viitekehystä ja etsin aiheeseen liittyviä aikaisempia tutkimuksia. Opinnäytetyöhön liittyvien lähteiden etsimisen myötä opin hakemaan tietoa ja käyttämään tietokantoja monipuolisemmin. Kittilän kirjaston kotiseutukokoelmista löytyi paljon aiheeseen liittyvää materiaalia. Teorian etsiminen asuinympäristöön sopeutumisesta osoittautui hankalaksi, sillä löytämiäni sopeutumisesta tehtyjä tutkimuksia oli tehty lähinnä eläimiin ja ilmastonmuutokseen liittyvissä asioissa.

Kirjoittaessani teoriaosiota opin ymmärtämään kodin ja asuinympäristön sekä niiden merkityksen ihmiselle laajemmin. Omaan kotiseutuuni liittyvää uutta asiaa tuli paljon. Haastatteleamalla ikääntyneitä sirkkalaisia sain uutta näkemystä alueen historiasta ja ajasta ennen matkailua. Olen itse syntynyt 1990, joten koko elämäni ajan Sirkkan kylä on ollut merkittävä matkailukohde. Oli mielenkiintoista kuulla ajasta ennen matkailukeskusta. Haastattelukysymysten ja aiheiden miettiminen oli hankaa. Haastavaa oli erityisesti, että saisin aineiston vastaamaan tutkimuskysymysiini.

Haastateltavien löytäminen oli odotettua hankalampaa. Kartoittaessani vaihtoehtoja kävi ilmi, ettei montaakaan sopivaa henkilöä ollut elossa. Kysyessäni halukkuutta, yksi heistä kieltäytyi ja yksi perui osallistumisensa myöhemmin. Joudun luopumaan haastateltavien alkuperäisyydestä yhtenä sisäänottokriteerinä. Sain kokoon kolme ikääntynyttä kyläläistä ja pystyin toteuttamaan ryhmähaastattelun suunnitelmien mukaan.

Etenkin haastattelu ja aineiston analyysivaiheessa huomasin, että toisesta opinnäytetyöntekijästä olisi ollut apua. Haastattelun aikana toinen tekijä olisi voinut huomata ja esittää lisäkysymyksiä. Analysointivaiheessa aihe olisi saanut toisenkin näkökannan asioihin. Toisaalta, koen, että minun oli helpompaa tehdä opinnäytetyö yksin. Olen ollut opinnäytetyöprosessin aikana paljon Sirkassa, joten aikataulujen yhteen sovittaminen toisen kanssa olisi varmasti ollut hankalaa. Ohjaajieni ja perheeni tuki on ollut tärkeä prosessin kaikissa vaiheissa.

Kartoittaessani ja kysellessäni haastateltavia osa heistä kieltäytyi ja osa perui osallistumisensa myöhemmin. Jatkotutkimuksena voisi selvittää, että mikä on kieltäytymisen

taustalla. Eivätkö he halua tai uskalla puhua ja antaa kritiikkiä matkailun kehittämisestä. Toinen mielenkiintoinen tutkimus olisi selvittää, miten muissa matkailun myötä kehittyneissä kylissä muutos on otettu vastaan. Miten vaikkapa Ylläksen alueen kylien ikääntyneet ovat kokeneet matkailun kehittymisen? Tulosten mukaan kylän väestö on nuorta ja matkailu on mahdollistanut monien paikallisten työllistymisen kotikylässä. Mielenkiintoista olisi selvittää, miten matkailu on vaikuttanut ikääntyneiden kyläläisten sosiaaliseen verkostoon. Ovatko sirkkalaisten ikääntyneiden sosiaaliset verkostot laajemmat kuin esimerkiksi sellaisen kylän ikääntyneillä, jossa matkailun vaikutus ei ole niin suuri?

LÄHTEET

- Andersson, Sirpa 2012. Ageing in place – Ikäihmisten asumisen ongelmat ja sosiaaliset suhteet. *Gerontologia* 26 (1), 2-13.
- Dredge, Dianne 2010. Place change and tourism development conflict: Evaluating public interest. *Tourism Management* 31(1), 104-112.
- Eskola, Antti 1992. Vuorovaikutus, muutos ja merkitys. 3. painos. Kariston kirjapaino Oy, Hämeenlinna.
- Hernandes, Bernardo & Hidalgo, M. Carmen & Salazar-Laplace, Esther M. & Hess, Sephany 2007. Place attachment and place identity in natives and non-natives. *Journal of Environmental Psychology*. 27(4). 310-319.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino, Helsinki.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2010. Tutki ja kirjoita. 15.-16. uudistettu painos. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna.
- Ijäs, Kirsti 2006. Ikääntyvän ihmissuhteet. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.
- Jokinen, Mikko & Miettinen, Ilona & Sippola, Salla & Tuulentie, Seija 2009. Sosiaalinen kestävyys muuttuvissa matkailukylissä. Teoksessa Tuulentie, Seija (toim.) *Turisti tulee kylään. Matkailukeskukset ja lappilainen arki*. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä. 60-85.
- Jyrkämä, Jyrki 2008. Vanheneva yksilö, toimijuus ja toimintatilanteet. Teoksessa Heikkinen, Eino & Rantanen, Taina (toim.) *Gerontologia*. Duodecim, Keuruu. 273- 278.
- Kauhanen- Simanen, Anne 2009. Valmentaudu vanhuuteen – viisaasti. Opas omaehtoiseen ikääntymiseen. CIM- kustannus, Helsinki.
- Kyngäs, Helvi & Vanhanen, Liisa 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede* 11 (1), 3-12.
- Juntto, Anneli 2010. Asumisen historiallinen muutos Suomessa ja polkuriippuvuus. Teoksessa Juntto, Anneli (toim.) *Asumisen unelmat ja arki*. Raamatutrukikoda, Tallinna. 17-47.
- Lehtola, Ilkka 2001. Palvelujen muutos ja syrjäkyläläisten arki. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja N:o 50. Joensuun yliopisto, Joensuu.
- Mäkelä, Anna, kunnanjohtaja, Kittilän kunta. Uusien työntekijöiden infotilaisuus 27.8.2012.
- Nurmi, Aulikki 1993. Muuttunut paikallisyhteisö vanhuuden elämänympäristönä. Tutkimus kotikylän muuttumisen vaikutuksista vanhuuden elämäkokemuksiin lappilaisessa matkailukylässä. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Sosiaalipolitiikan Pro gradu- tutkielma.

Pikkarainen, Aila 2007. Ympäristö. Teoksessa Lyyra, Tiina-Mari & Pikkarainen, Aila & Tiikkainen, Pirjo (toim.). Vanheneminen ja terveys. Tammer-Paino Oy, Tampere. 42-68.

Sarola, Jukka-Pekka 1994. Asuin ympäristön ja paikan merkitys vanhalle ihmiselle. Teoksessa Uutela, Antti & Ruth, Jan- Erik (toim.). Muuttuva vanhus. Tammer-Paino Oy, Tampere. 118–131.

Siitonen, Tuomo 2008. Elinympäristön kehittäminen. Teoksessa Heikkinen, Eino & Rantanen, Taina (toim.) 2008. Gerontologia. Duodecim, Keuruu. 523–530.

Tapaninen, Annika & Kauppinen, Tapani & Kivinen, Kirsti 2002. Mitä yhteistä ympäristöllä on hyvinvoinnin kanssa. Teoksessa Tapaninen, Annika & Kauppinen, Tapani & Kivinen, Kirsti & Kotilainen, Helinä & Kurenniemi, Marja & Pajukoski, Marja 2002. Ympäristö ja hyvinvointi. WS Bookwell Oy, Porvoo. 19–53

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012. Hyvinvointia edistävät kotikäynnit. Luettu 17.10.2012

<http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/tyokalut/neuvontapalvelut/kotikaynnit/suunnittelu/tavoitteet>

Tilastokeskus 2012. Suomen virallinen tilasto (SVT). Väestön ennakkotilasto. Heinäkuu 2012. Luettu 17.10.2012

<http://tilastokeskus.fi/til/vamuu/2012/07/vamuu_2012_07_2012-08-16_tie_001_fi.html>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.7., uudistettu painos. Hansaprint Oy, Vantaa.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Tuulentie, Seija & Sarkki, Simo 2009. Kun kylästä tulee keskus. Teoksessa Tuulentie, Seija (toim.) 2009. Turisti tulee kylään, matkailukeskukset ja lappilainen arki. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä. 9-28.

Vilkko, Anni 1997. Ikääntyminen, muistot ja koti. Teoksessa Karisto, Antti (toim.). Vanhuus kaupungissa. Minna Sillanpään syntymän 130-vuotisjuhlakirja. WSOY, Juva. 168-183

Vuorinen, Leena 2009. Ikääntyminen maalaiskylässä. Helsingin yliopisto, yhteiskuntapolitiikan laitos. Sosiaalipolitiikan väitöskirja.

Åkerblom, Satu 2002. Toimintakyvyn ongelmat asunnon muutostöiden suunnittelun lähtökohdista. Stakes, Oppaita 50. Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi.

LIITTEET

- Liite 1. Ryhmähaastattelun kysymyslomake
- Liite 2. Suostumusasiakirja

SIRKAN KYLÄ ENNEN (1970-luvulla)

Millainen paikka Sirkan kylä oli ennen asua? Millaista oli kyläläisten kanssakäyminen?

Millainen oli kyläläisten yhteishenki? (Saiko kyläläisiltä apua, oliko kylässä turvallista, oliko yhteistä toimintaa)

Kertokaa muutamia tapoja tai asioita aikaisemmalta ajalta, jotka nyt ovat hävinneet.

Milloin tai mikä oli käännekohta asuinympäristössä? Milloin turistit tulivat? Miksi teidän mielestä turistit tulivat, mikä täällä houkutti?

Miltä turistien tuleminen tuntui silloin?

SIRKAN KYLÄ NYT JA MUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Miten tämä kylä on teidän mielestä muuttunut verrattuna entiseen? Mitä on tullut uutta/ Mitä vanhaa on jäänyt pois? (Rakennuksia, fyysistä ympäristöä. Palveluita, työpaikkoja. Ihmisiä, uusia asukkaita...) Mitä on säilynyt ennallaan?

Miten olette mielestänne sopeutuneet siihen, että kotikylänne on muuttunut matkailukeskukseksi?

Mihin suuntaan tämä muutos ja kehitys on mennyt mielestänne? Mikä tekee parempaa/ mitkä huonompaa? Onko perheenjäsenenne edelleen kylän asukkaita? Miksi ovat muuttaneet muualle?

Miltä kylässä tapahtuvat muutokset tuntuvat (esimerkiksi uusien hotellien rakentaminen jne.) Ovatko ne mielenkiintoisia, seuraatteko te niitä ja mistä saa tietoa?

Mitä tunteuksia kylässä järjestettävistä tapahtumista teillä on? Hyödyttekö niistä? (Esim. kulttuuritarjonta (teatteri, musiikki, erilaiset harrastusmahdollisuudet (ladut, vaelusreitit)

Koetteko että teillä on mahdollisuus vaikuttaa ja olla osallisena matkailun kehittymiseen? (Osallistuminen, vaikutusmahdollisuudet) Millaisia mahdollisuuksia? Millaisia keinoja?

Tuntuuko kylä omalta kotikylältä matkailun kehittyessä? Miltä turistit tuntuvat nyt?

Miltä Sirkan kylän tulevaisuus vaikuttaa? Aiotteko asua kylässä edelleen?

Onko jotakin muuta mitä haluaisitte sanoa tai kertoa? Onko jokin tärkeä asia, mistä ei vielä keskusteltu?

Osallistun vapaaehtoisesti opinnäytetyöhön liittyvään haastatteluun. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata sirkkalaisten ikäihmisten kokemuksia kotikylän muuttumisesta matkailukeskukseksi.

Minulle on kerrottu tutkimuksen kulku ja voin keskeyttää osallistumiseni missä vaiheessa tahansa mikäli niin haluan. Henkilötietoni ei tule missään vaiheessa ulkopuolisten tietoon. Haastattelu nauhoitetaan. Haastattelusta saatua aineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja sitä käytetään vain tähän opinnäytetyöhön. Kun opinnäytetyö on valmis ja hyväksytysti läpi, haastattelunauhut ja aukikirjoitetut haastattelut tuhotaan välittömästi.

Suostumusasiakirjaa on tehty kaksi allekirjoitettua kappaletta, yksi haastateltavalle ja yksi opinnäytetyön tekijälle.

Päivämäärä

Paikka

Haastateltavan allekirjoitus

Haastattelijan allekirjoitus

Opinnäytetyön tekijä

Hanna Mäkitalo

p. xxx xxx xxxx

Opinnäytetyön ohjaajien yhteystiedot

Riitta Kettunen

p. xxx xxx xxxx

Jaana Ågren

p. xxx xxx xxxx